

și *zreaachō* „zăreau; *sjaōște* „strălucind“ și *svetēște* „luminind“ sau *mene* și *svetește*. *Javiti* „a se ivi“ și *pokazati* „a se arăta“, ori *pl̃t̃b* „trup“ și *udy* „mădulare“. Nu este exclus să fie vorba de două traduceri independente. Prima făcută independent de Ioan Exarhul, care a ales această omilie a lui Efrem Sirul, și alta făcută în cadrul unei întregi colecții de 100 de cuvântări ale aceluiași Efrem Sirul. De obicei însă se răspindea și păstra aceeași traducere.

Deși pe alocuri Ioan Exarhul a intervenit în originalul lui Efrem, oricine își dă seama că este vorba de aceeași omilie. Ioan Exarhul a tradus mai strâns de text partea emoțională, patetică de la sfârșitul omiliei, care începe chiar cu fragmentul citat și de Emil Georgiev ca model de frumusețe retorică a lui Ioan Exarhul:

Efrem Sirul — Omilia „*In transfigurationem Domini, Opera omnia ... Coloniae, 1603, p. 688—689*

Si enim non erat caro, quorsum Maria in mediu producta est?

Et si non erat Deus, quem noue Gavriil gospodom vocabat?

Si non erat caro, quis nam in praeseipio recumbat?

Omilia „*Schimbarea la față*“ atribuită lui Ioan Exarhul. *Sbornicul lui Gherman, f. 246r*

„...Aște bo bi čelověkъ nebylъ to čija bě Mariia mati?

I aște ne bi Bogъ bylъ sъvrъšenъ, to kogo Gavriilъ gospodomъ naričae?

I aște ne bivъ pl̃tilъ se, to kogo vъ peleny povivaachō?...

A omis șase întrebări.

Et si non erat Deus, Simeon ad quem dixit: Dimitte me in pace?

Si non erat caro, Ioseph quem nam accepit in Aegyptum fugit?

Et si non erat Deus, illud: „Ex Aegypto vocavi filium meum“, in quo nam ad impletum est?

Si non erat caro, Ioannes quem baptizavit?

I aște ne by Bogъ bylъ, to kъ komŭ glagolaše Symeonъ: „Nině posli raba svoego miromъ“?

I aște ne bi pl̃tenъ, to sъ čēmъ bēža Iōsifъ vъ Egiptetъ?

I aște ne bi bogъ bylъ, to gde se bi slovo se skončelo: izъ Egypta vъzvach syna svoego?

Aște bi ne bi pl̃telъ bylъ, to Iōanъ kogo kr̃staaše?¹

¹ Traducerea versiunii slave preluată textual de Ioan Exarhul după omilia lui Efrem Sirul pentru Schimbarea la față:

„Că dacă nu ar fi fost om, atunci a cui mamă este Maria?

Și dacă nu ar fi fost Dumnezeu desăvârșit, atunci pe cine numia Gavriil Domnul? Și dacă nu s-ar fi intrupat, atunci pe cine înfășau în scutece?...

Și dacă nu ar fi fost Dumnezeu, atunci către cine spunea Simeon „Acum slobozește pe robul tău, stăpîne în pace?“

Și dacă nu ar fi fost trup, atunci cu cine a fugit Iosif în Egipt?

Și dacă nu ar fi fost Dumnezeu, atunci cum s-ar fi împlinit cuvîntul: „Din Egipt am chemat pe fiul meu?“

Și dacă nu ar fi fost trup atunci pe cine a botezat Ioan?